

**A : Ke mo'ui ma'a Kalaisi pe mate ma'a Kalaisi?**

❖ **Na'e hakeaki'i 'a Kalaisi 'ia Paula (Filipai 1:10-20, 25-26)**

- Na'e fiefia 'a Paula 'i he ngaahi mamahi na'a ne kataki'i, 'a ia na'e lahi (Kolo. 1:24a; 2 Kolinito 11:23-27). Ko e mo'oni, na'e 'ikai ke ne fiefia 'i he faingata'a'ia, ka 'i he ngaahi 'uhinga na'a ne katekina ai 'a e ngaahi faingata'a, ko e taha 'o e ngaahi 'uhinga ko ia ko e lelei na'a ne 'omi ki he siasi 'o Kalaisi (Kolo. 1:24b; 2 Kolinito 11:28).
- 'I he'ene fa'ifa'itaki kia Sisu 'i he'ene mamahi—pea na'a mo 'ene pekia—na'e hakeaki'i 'a Kalaisi 'ia Paula
- (Fili. 1:20 NIV).
- 'I he'ene tohi ki he kakai Filipai, na'e fakamahino'i ai 'e Paula, 'i he momeniti ko 'eni, na'e 'ikai ke ne 'amanaki ke hakeaki'i 'a Sisu 'aki 'ene pekia, ka na'a ne 'amanaki, 'i he ngaahi lotu 'a e siasi mo e ngaue 'a e Laumalie Ma'oni'oni, ke fakatau'ataina'i ia pea hokohoko atu 'ene tauhi kia Kalaisi 'aki 'ene mo'ui (Fili. 1:19, 25-26).
- Koe'uhi ko e kovi 'oku mafola 'i hotau mamani, 'oku fa'a kau 'i he mo'ui 'a Kalaisi 'a e mamahi 'o hange ko e mamahi 'a Kalaisi pea 'i he ngaahi me'a 'e ni'ih, ko e mate 'o hange ko e pekia 'a Kalaisi (2 Timote 3:12)

❖ **Ke mo'ui pe mate ma'a Kalaisi (Filipai 1:21-22)**

- Ko e aka 'o e faingata'a'ia kotoa pe 'oku 'i he tau 'o e mamani 'oku fai he 'aho ni 'i he vaha'a 'o e lelei mo e kovi, 'i he vaha'a 'o Kalaisi mo Setane.
- Ko ha tau fakalaumalie 'eni, 'a ia kuo pau ke fai 'aki ha ngaahi me'atau fakalaumalie. 'Oku faka'aonga'i 'e he kau muimui 'o e fili 'a e ngaahi me'atau 'oku ta'efakalao ki he kau Kalisitane (loi, fakaanga, malohi fakato'u, etc.).
- Ka 'oku tau faka'aonga'i 'a e ngaahi me'atau hange ko e mo'oni mo e fakamaau totonu (2 Kolinito 6:4-7). Ko e ngaahi me'atau malohi "ke holoki 'a e ngaahi kolotau". (2 Kolinito 10:3-5).
- Ka ko e ha 'oku hoko 'i he taimi 'oku mate ai 'a e kau ma'oni'oni 'i he tau? Fakatatau kia Paula, 'oku ma'u 'e he me'a ni ha tupu ma'atautolu (Fili. 1:21).
- Kiate kitautolu 'oku faitotonu kia Kalaisi, 'oku hanga 'e he mate 'o 'ai kitautolu ke 'oua na'a tau a'u ki ai 'a e fili, pea 'oku ne faka'ata'ata kitautolu mei he faingata'a kotoa pe (Pr. 14:32; Ko e . 57:1)

❖ **Ko e fakamavahe'i 'a Paula (Filipai 1:23-24)**

- Neongo na'e 'ikai te ne lava 'o fai 'a e tu'utu'uni, ka 'oku haehae 'a Paula 'i he vaha'a 'o e ongo me'a 'e ua (Fil. 1:23-24): Ke mavahe 'o nofo mo Kalaisi; pe ke nofo pea ke 'aonga ki he siasi.
- 'I he'etau to'o 'a e konga tohi ni 'o fakavahevahe'i, 'oku tau lava 'o faka'uhinga'i 'oku ako'i 'e Paula, 'i he'etau mate pe 'oku tau 'alu hake ki Hevani ke tau 'ia Sisu, 'o fepaki mo e ngaahi konga tohitapu kehe (Koh. 9:5; Same 6:5).
- 'I he tohi tatau ki he kakai Filipai 'oku ne pehe ai, ke nofo kakato mo Kalaisi, kuo pau ke tatali ha taha ki he momeniti 'o e toetu'u (Fil. 3:8-11).
- 'I he taimi 'e taha, 'oku fakatatau 'e Paula 'a e sino ki ha tēniti 'oku maumau (mate) koe'uhi ke kofu'aki 'a e mo'ui ta'efa'amate (2 Kol. 5:1-4). Kaekehe, 'oku ne fakamahino mai, 'oku hoko 'a e teunga ko eni 'i he Hā'ele 'Angaua Mai, 'o 'ikai 'i he momeniti 'o e mate (1 Kol. 15:42, 51-54)

**B Ko e hā hono 'uhinga 'o e mo'ui ma'a Kalaisi?**

❖ **'Ulungaanga 'oku taau mo e ongoongolelei (Filipai 1:27a)**

- Ko e kupu'i lea "ho'omou tō'ongá" ko e liliu ia 'o e fo'i lea faka-Kalisi ko e politeuomai, 'a ia 'oku 'uhingá "ke mo'ui 'o hangē ko e kau tangata'ifonua." 'Oku uki 'e Paula 'a e kakai Filipai (pea mo kitautolu kotoa pe) ke tau 'ulungaanga 'o taau mo e kau tangata'i fonua 'o Hevani (Fil. 3:20).
- Ihe Malanga ihe Mouna, nae ako ai kitautolu e Sisu ki he founa oku totonu ke moui ai ae kau nofo fonua o Hevani.
- 'Oku ngāue'aki 'e Paula 'a e fale'i ko eni ko ha fakafe'iloaki ki ha kaveinga na'a ne hoha'a ki ai: ko e uouangataha 'i he siasí.
- Na'a ne 'ilo'i 'oku fa'a tupu 'a e ta'e-fā'ūtahá mei he pōlepolé mo e tō'onga ta'efe'unga ki he taha mo e taha. Ko ia ai, 'okú ne enginaki mai ke tau tō'onga 'i ha founa faka'apa'apa

❖ **Ke tau uouangataha ma'a e ongoongolelei (Filipai 1:27b-30)**

- 'Oku 'ikai fakapapau'i 'e he angatonu mo e angatonu ha mo'ui ta'e 'i ai ha fepaki (Fili. 1:30). 'I he tafa'aki 'e taha, na'e faingata'a'ia 'a Siope, 'a ia na'e fakaha 'e he 'Otua "'oku ta'ehalaia mo angatonu, ko e tangata 'oku manavahe ki he 'Otua mo faka'ehi'ehi mei he kovi" (Siope 1:8), 'i ha fepaki fakalilifu, ko e ngaue 'a e fili.
- 'I he tau 'oku tau kau ai, 'oku 'i ai ha fatongia mahu'inga 'o e uouangataha. 'Oku na'ina'i mai 'a Paula ke tau tau fakataha ke taukapo'i 'a e ongoongolelei (Fili. 1:27b).
- Kuo pau ke fakataha'i 'a e taumu'a uouangataha ko 'eni mo e lotu mo e ako 'o e Folofola ('Efeso 6:18; Filipai 2:16).
- 'I he taimi 'oku tau fepaki ai mo e kovi, kuo pau ke 'oua na'a tau ilifia 'iate kinautolu 'oku fakafepaki'i kitautolu (Fili. 1:28) Tau manatu'i mu'a ko Setane ko ha fili kuo ikuna'i, he kuo 'osi ikuna'i 'e Kalaisi 'a e tau 'i he kolosi. (Luke 10:18; Kolo. 2:15)